

โครงสร้างทางครอบครัว

ในบทนี้จะวิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้างทางครอบครัวผู้ปวย รวมถึงสถานะภาพของพ่อแม่ ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงรายละเอียดเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวผู้ปวยให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น การวิเคราะห์โครงสร้างทางครอบครัวผู้ปวย ได้แบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ ในตอนแรกเป็นการวิเคราะห์ถึงโครงสร้างทางสังคม ได้แก่แบบและขนาดของครอบครัว สถานะภาพการสมรส การศึกษา และความสัมพันธ์ในครอบครัวของพ่อแม่ผู้ปวย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

โครงสร้างเศรษฐกิจ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจ เป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงสภาพและระดับความเป็นอยู่ของครอบครัวผู้ปวย ทำให้เห็นถึงลักษณะโครงสร้างครอบครัวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะสุขภาพของผู้ปวยและเศรษฐกิจของครอบครัวมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ถ้าพ่อแม่ผู้ปวยมีลักษณะอาชีพแน่นอนมีรายได้ประจำและรายได้สูงพอเลี้ยงครอบครัวทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ภายในครอบครัวดีและมีความมั่นคง สมาชิกในครอบครัวปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ มีการกินดี อยู่ดี ทรงงามถ้าครอบครัวที่พ่อแม่ผู้ปวยมีอาชีพไม่เป็นหลักแหล่งแน่นอน เช่น เป็นตัวกรับจ้างแรงงานไม่มีงานประจำ ได้แก่พวกกรรมกรก่อสร้างไม่มีฝีมือ กรรมกรชุดดิน ฯลฯ เป็นต้น เป็นอาชีพที่ค่อนข้างยากลำบาก รับจ้างแรงงานเป็นรายวัน รายได้ค่าจ้างแรงงานอยู่ระหว่าง ๑๘ - ๒๒ บาทต่อวัน บางวันงานหมดก็ขาดรายได้ไม่มีงานทำของหางานใหม่ ระหว่างที่รองานครอบครัวต้องเดือดร้อนเพราะไม่มีรายไ้มาใช้จ่าย บางวันข้าวที่จะกินแทบจะไม่มี สมาชิกในครอบครัวพบกับความอดอยาก ทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกของครอบครัวที่เป็นเด็กมีโอกาสป่วยไ้มากกว่าผู้ใหญ่ เมื่อมีการเจ็บป่วยเกิดขึ้น

ทำให้กองสูญเสียรายได้และการรักษาพยาบาลยิ่งจะทำให้ครอบครัวยากจนลงไปอีก Winslow โลกกล่าวถึงเรื่องนี้ไว้ว่า "ความยากจนก่อให้เกิดความเจ็บไข้ ความเจ็บไข้ก่อให้เกิดความยากจน"^{๑๓} นายแพทย์ฝน แสงสิงแก้ว ก็กล่าวไว้ทำนองเดียวกันว่า "สุขภาพและภาวะเศรษฐกิจย่อมมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันแบบกำกวมกำเกี่ยวพัน (Vicious Cycle) กล่าวคือในสังคมที่คนส่วนใหญ่มีฐานะยากจนมีรายได้น้อย ก็ย่อมมีโรคภัยไข้เจ็บเกิดขึ้นได้โดยง่าย และเมื่อมีคนเจ็บป่วยกันมากก็ยิ่งทำให้สังคมยิ่งยากจนลงไปอีก"^{๑๔} รายละเอียดโครงสร้างทางเศรษฐกิจของครอบครัวผู้ป่วยจะได้วิเคราะห์ต่อไป

ลักษณะอาชีพของพ่อแม่ และรายได้ของครอบครัวผู้ป่วย

ลักษณะอาชีพของพ่อแม่ผู้ช่วยผู้ใหญ่ที่มีอาชีพรับจ้างแรงงานถึงร้อยละ ๖๐.๑ แรงงานที่พ่อแม่ผู้ช่วยรับจ้างนั้นมีจำนวนสูงสุดคือแก่แรงงานที่ปฏิบัติงานประจำแน่นอนคือพวกที่ทำงานเป็นลูกจ้างต่าง ๆ เช่น ลูกจ้างตามร้านซักแห้ง ลูกจ้างส่งของเป็นคน ยาม กระเป่ารถเมือ มีอยู่ร้อยละ ๓๖.๐ พ่อแม่ที่มีอาชีพรับจ้างแรงงานแต่เป็นแรงงานที่ไม่มีประจำประเภทเป็นแรงงานที่มีฝีมือมีร้อยละ ๑๓.๘ ได้แก่พวกช่างมือต่าง ๆ เช่น ช่างไม้ ช่างซ่อมรถ ช่างกลึง ฯลฯ ส่วนพ่อแม่ที่มีอาชีพรับจ้างแรงงานเป็นแรงงานที่

^{๑๓} ศูนย์วิทยุทรัพยากร
 Charled Edward Albert Winslow, The Cost of Sickness
 and the Price of Health (World Health Organization 1951) p.9

^{๑๔} นายแพทย์ฝน แสงสิงแก้ว, "การพิจารณาปัญหาประชากรของประเทศไทยในการสาธารณสุขและการแพทย์" , คัมภีร์ทางวิชาการแห่งชาติเรื่องประชากรของประเทศไทย ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๐๘, หน้า ๓๘๘

ไม่มีฝีมือใดแก่ พวกกรรมกรก่อสร้าง กรรมกรชุกดิน รับจ้างทำนา หรือรับจ้างทำ
 งานทุกประเภทที่ใช้แรงงาน มีร้อยละ ๑๔.๓ รองลงมาเป็นผู้ป่วยที่ทำงานเป็น
 ของตัวเองร้อยละ ๑๔.๓ ใดแก่พวกหาบเร่ แผงลอย ชายของเล็ก ๆ น้อย และ
 ชับแท็กซี่ เป็นงานที่มีอิสระไม่มีนายจ้าง ผู้ป่วยที่มีอาชีพทำนาร้อยละ ๘.๕ พวกนี้
 อยู่ต่างจังหวัดทั้งสิ้น และพอว่างจากทำนาก็ออกไปรับจ้างทำงานทั่ว ๆ ไปตามแค่ว่าจะมี
 คนจ้าง เช่น รับจ้างคัดออย หยอกข้าวโพด เป็นต้น ผู้ป่วยที่ทำงานใช้ความรู้หรือ
 สมรรถนะที่ใช้ความรู้ระดับต่ำและทำงานเป็นนักวิชาชีพมีจำนวนเล็กน้อย (ดังรายละเอียดของ
 ตัวเลขในตารางที่ ๙) จำนวนรวมของผู้ป่วยจะเหลือ ๒๐๓ คน เพราะหายไป
 ๔ คน ไม่ได้นำมารวมด้วย เมื่อพิจารณาถึงลักษณะอาชีพของแม่ผู้ป่วยปรากฏว่าส่วนใหญ่
 จะเป็นพวกที่ไม่ได้ประกอบอาชีพถึงร้อยละ ๔๙.๓ ซึ่งมีจำนวนมากกว่าผู้ป่วยที่ไม่ได้
 ทำงานมีเพียงร้อยละ ๖.๔ แสดงให้เห็นว่าผู้ชายออกทำงานมากกว่าผู้หญิง ถัดมารอง
 ลงมาเป็นพวกแม่ผู้ป่วยที่ทำงานรับจ้างแรงงานร้อยละ ๒๑.๒ แรงงานที่รับจ้างมีจำนวน
 สูงสุดในประเภทรับจ้างแรงงานมีงานประจำแน่นอนร้อยละ ๑๑.๖ แม้ที่ทำงานรับจ้าง
 แรงงานไม่มีงานประจำแน่นอนประเภทที่เป็นแรงงานที่ไม่มีฝีมือมีจำนวนกว่าประเภทที่
 เป็นแรงงานที่มีฝีมือ (ดูภาพละเอียดในตารางที่ ๙) ซึ่งต่างกับลักษณะอาชีพของผู้
 ป่วย ที่รับจ้างแรงงานไม่มีประจำแน่นอน ประเภทที่มีฝีมือ และไม่มีฝีมือจำนวนใกล้เคียงกัน
 แม่ผู้ป่วยที่ทำงานของตัวเองมีจำนวนร้อยละ ๑๕.๔ สูงกว่าผู้ป่วย และ
 แม่ผู้ป่วยที่ทำงานใช้ความรู้หรือสมรรถนะที่ใช้ความรู้ระดับต่ำ และนักวิชาชีพมีจำนวนเล็กน้อย
 เปรียบเทียบกับผู้ป่วย แม่ผู้ป่วยที่ทำนามีร้อยละ ๘.๒

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* นักวิชาชีพในที่นี้ ใดแก่ นักบัญชี ครู ช่างเทคนิค และนักเกษตรกรรม

ตารางที่ ๗ ขอมเมอญวอยจำแนกตามลักษณะอาชีพ (อัตราส่วนร้อย)

ลักษณะอาชีพ	พ่อ		แม่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทำงานของตัวเอง (ไต่แกพวกทามรู, แฉงลลวย, ชายของเล็กๆนอยๆ, ธิบแทกซี)	๒๙	๑๔.๓	๔๑	๑๙.๘
รับจ้างแรงงาน	๑๒๒	๖๐.๑	๘๔	๒๑.๒
รับจ้างแรงงานไม่มีงานประจำแน่นอน				
- เป็นแรงงานที่มีฝีมือ (เช่น ช่างไม้ ช่างฟืด ฯลฯ)	(๒๘)	(๑๓.๘)	(๓)	(๑.๘)
- เป็นแรงงานที่ไม่มีฝีมือ (ไต่แก พวกกรรมกรก่อสร้าง, กรรมกรชุกคิน รับจ้างทำนา)	(๒๙)	(๑๔.๓)	(๑๗)	(๘.๒)
รับจ้างแรงงานมีงานประจำแน่นอน (ไต่แกพวกลูกจ้างต่างๆ, ยาม กระเป่ารถเมล)	(๖๕)	(๓๒.๐)	(๒๔)	(๑๑.๖)
ทำงานใช้ความรู้หรือสมองที่ใช้ความรู้อะคัม ค่า (ไต่แกพวกเสมียน, พนักงาน)	๑๕	๗.๔	๒	๑.๐
นักวิชาชีพ	๓	๑.๕	๓	๑.๔
ทำนา	๑๘	๘.๙	๑๕	๘.๒
ไม่ใ้ประกอบอาชีพ(แกหรือป่วย)	๓	๑.๕	-	-
ไม่ใ้ประกอบอาชีพ	๑๓	๖.๔	๘๘	๔๗.๓
รวม	๒๐๓		๒๐๗	

ลักษณะรายได้ทั้งของพ่อและแม่ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีลักษณะรายได้เป็นรายวัน
พ่อมีลักษณะรายได้เป็นรายวันร้อยละ ๕๓.๕ แม่ที่มีลักษณะรายได้เป็นรายวันร้อยละ ๖๘.๗
ลักษณะรายได้เป็นรายเดือนของพ่อมีร้อยละ ๓๐.๕ มากกว่าแม่มีรายได้เป็นรายเดือน
ร้อยละ ๑๐.๑ ลักษณะรายได้เป็นรายปีหมายถึง พวกที่มีอาชีพทำนา พ่อมีร้อยละ ๘.๖
แม่ร้อยละ ๑๗.๔ (ดูรายละเอียดจากตารางที่ ๘)

ตารางที่ ๘ พ่อแม่ผู้ป่วยที่ทำงาน จำแนกตามลักษณะรายได้ (อัตราส่วนร้อยละ)

ลักษณะรายได้	พ่อ จำนวน ร้อยละ	แม่ จำนวน ร้อยละ
รายวัน	๑๐๐ ๕๓.๕	๗๖ ๖๘.๗
รายสัปดาห์	๗ ๓.๗	- -
รายเดือน	๕๗ ๓๐.๕	๑๑ ๑๐.๑
รายปี (เป็นพวกทำนาทั้งหมด)	๑๘ ๘.๖	๑๘ ๑๗.๔
เหมา, ไม่นานอน	๕ ๒.๗	๓ ๒.๗
รวม	๑๘๗ ๑๐๐.๐	๑๐๘ ๑๐๐.๐

ศูนย์วิจัยสุขภาพ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครอบครัวผู้่วยที่มีรายได้ทั้งหมดมีอยู่ ๒๐๕ ครอบครัว อีก ๒ ครอบครัว ขณะนี้ทั้งพ่อและแม่ไม่มีรายได้จึงตัดออก รายได้ของครอบครัวผู้่วยต่ำสุดคือครอบครัวผู้่วยที่มีรายได้เดือนละต่ำกว่า ๕๐๐ บาท มีร้อยละ ๔.๓ รายได้สูงสุดของครอบครัวผู้่วยอยู่ระหว่าง ๔๕๐๑ - ๕๐๐๐ ร้อยละ ๓.๔ ค่าปานกลางของรายได้คือ ๑๕๕๘.๙๐ บาท ครอบครัวที่มีรายได้สูงกว่า ๑๕๐๐ บาท ต่อเดือนมีเพียงร้อยละ ๓๔.๕ (ดูรายละเอียดในตารางที่ ๕) ผู้ที่หารายได้ส่วนใหญ่มาใช้ในครอบครัวก็คือพ่อร้อยละ ๕๐.๗ รองลงมาเป็นครอบครัวที่พ่อและแม่เป็นผู้หารายได้มาเลี้ยงครอบครัวร้อยละ ๒๗.๐ ครอบครัวที่รายได้ส่วนใหญ่แม่เป็นผู้หาเลี้ยงมีอยู่ร้อยละ ๔.๒ เป็นครอบครัวประเภทที่พ่อตาย พ่อหย่าหรือแยกกับแม่ และครอบครัวที่พ่อไม่ได้ทำงานนอกจากนี้ก็มีครอบครัวที่ญาติเป็นผู้หารายได้มาเลี้ยงครอบครัว โดยแยกเป็นญาติฝ่ายพ่อเป็นผู้หาเลี้ยง ร้อยละ ๐.๕ ญาติทางแม่เป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวร้อยละ ๕.๓ (ดูรายละเอียดในตารางที่ ๑๐)

ตารางที่ ๕ ครอบครัวที่มีรายได้จำแนกตามจำนวนรายได้รวมของครอบครัวต่อเดือน (อัตราส่วนร้อย)

จำนวนรายได้รวมของครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ	ค่าปานกลาง (Mean)
ต่ำกว่า ๕๐๐ บาทลงมา	๑๗	๘.๓	
๕๐๑ - ๑๐๐๐	๖๙	๓๓.๖	
๑๐๐๑ - ๑๕๐๐	๔๘	๒๓.๔	
๑๕๐๑ - ๒๐๐๐	๒๘	๑๓.๖	
๒๐๐๑ - ๒๕๐๐	๑๕	๗.๓	
๒๕๐๑ - ๓๐๐๐	๑๒	๕.๙	
๓๐๐๑ - ๓๕๐๐	๔	๑.๙	
๓๕๐๑ - ๔๐๐๐	๒	๑.๐	
๔๐๐๑ - ๔๕๐๐	๓	๑.๕	
๔๕๐๑ - ๕๐๐๐	๓	๑.๕	
รวม	๒๐๕	๑๐๐.๐	๑๕๕๘.๙๐

ตารางที่ ๑๖ ครอบครัวผู้ช่วยจำแนกตามผู้หารายได้มาให้ครอบครัว
(อัตราส่วนร้อยละ)

ผู้หารายได้มาให้ครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
พ่อผู้ช่วย	๑๐๕	๕๐.๓
แม่ผู้ช่วย	๑๘	๘.๒
พ่อและแม่ผู้ช่วย	๕๖	๒๗.๐
พ่อและลูกที่อยู่ในครอบครัว	๔	๑.๙
แม่และลูกที่อยู่ในครอบครัว	๕	๒.๔
พ่อ แม่ และลูกที่อยู่ในครอบครัว	๕	๒.๔
ลูกที่อยู่ในครอบครัว	๑	.๕
ญาติทางฝ่ายพ่อ	๑	.๕
ญาติทางฝ่ายแม่	๑๑	๕.๓
รวม	๒๐๗	๑๐๐.๐

ครอบครัวผู้ป่วยที่มีรายได้ทั้งหมด ๒๐๕ ครอบครัว จำนวนรายได้ที่หา
 มาพบกับรายจ่ายทุกเดือนร้อยละ ๓๖.๑ (๙๔ ครอบครัว) นอกนั้นเป็นพวกที่รายได้
 ไม่พบกับรายจ่าย ครอบครัวผู้ป่วยที่รายได้ไม่พบกับรายจ่ายทุกเดือนมีร้อยละ ๒๐.๐
 (๕๑ ครอบครัว) (รายละเอียดดูจากตารางที่ ๑๑) เมื่อรายได้ไม่พบกับรายจ่าย
 ส่วนใหญ่ต้องไปกู้ยืมเงินจากผู้อื่นมาใช้ บางครอบครัวถ้ามีของพอที่จะจำหน่ายได้ก็นำไป
 จำหน่ายก่อนมีเงินจึงไปขายกัน แต่หาพอที่จะเบิกเงินล่วงหน้าจากนายจ้างหรือซื้อของ
 เชื้อตามร้านค้าที่รู้จักกับใครจะทำก่อน ถ้าไม่ใครหรือไม่พออีกก็ลองกู้ยืมผู้อื่นมาใช้ ที่ยืมญาติ
 และเพื่อนมีเพียงส่วนน้อย

ตารางที่ ๑๑ ครอบครัวที่มีรายได้จำแนกตามความเพียงพอของรายได้กับรายจ่าย
 (อัตราส่วนร้อยละ)

ความเพียงพอของรายได้กับรายจ่าย	จำนวน	ร้อยละ
รายได้พบกับรายจ่ายทุกเดือน	๙๔	๓๖.๑
รายได้พบกับรายจ่ายบางเดือน	๖๘	๓๓.๒
รายได้ไม่พบกับรายจ่ายส่วนใหญ่	๒๒	๑๐.๙
รายได้ไม่พบกับรายจ่ายทุกเดือน	๕๑	๒๐.๐
รวม	๒๐๕	๑๐๐.๐

โครงสร้างทางสังคม

แบบของครอบครัว

ในทางสังคมวิทยาได้แบ่งครอบครัวออกเป็นแบบใหญ่ ๆ ๒ แบบคือ

๑. ครอบครัวเดี่ยว (Nuclear family หรือ Conjugal family) ในครอบครัวประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูก รวมอยู่ภายในครัวเรือนเดียวกัน
๒. ครอบครัวขยาย (Extended family หรือ Consanguine family) สมาชิกในครอบครัวประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ญาติ และผู้อื่น อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน

การศึกษาแบบของครอบครัวผู้วิจัยจะแบ่งตามแบบที่กล่าวข้างต้น นอกจากนี้ยังมีคำที่จะใช้เกี่ยวข้องกับแบบของครอบครัวอีกและจะให้ความหมายดังต่อไปนี้คือ

สมาชิกลำดับที่สูง หมายความว่า พ่อ แม่ ลุง ป้า น้า อา ของพ่อแม่ผู้วิจัย

สมาชิกลำดับเดียวกัน หมายความว่า พี่ น้อง ของพ่อแม่ผู้วิจัย

สมาชิกลำดับต่ำกว่า หมายความว่า หลานของพ่อแม่ผู้วิจัย (รวมทั้งระกับ หลานลุง ญาติ และหลานปู่ ญาติ)

จากการศึกษาครอบครัวผู้วิจัยเด็กที่ได้รับการรักษาแบบไม่เสียเงิน พบว่าครอบครัวผู้วิจัยส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นแบบครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ ๕๔.๖ ซึ่งสอดคล้องกับแบบครอบครัวในสังคมใหญ่โดยทั่วไปที่มีลักษณะเป็นแบบครอบครัวเดี่ยว ๑๕

๑๕ ไพฑูรย์ เครือแก้ว, ลักษณะสังคมไทย พิมพ์ครั้งที่ ๒ (โรงพิมพ์เสียง เชียงจางเจริญ ๒๕๑๓), หน้า ๑๘๘.

ร้อยละ ๔๕.๔ เป็นแบบครอบครัวขยาย (รายละเอียดจากตารางที่ ๑๒) แบบครอบครัวขยายที่มีจำนวนสูงสุดคือ แบบครอบครัวขยายที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก และสมาชิกลำดับสูงร้อยละ ๓๐.๔ (๒๓ ครอบครัว) รองลงมาเป็นแบบครอบครัวขยายที่ประกอบด้วยสมาชิกลำดับเดียวกัน ร้อยละ ๒๘.๕ (๕๙ ครอบครัว) แบบครอบครัวขยายที่ประกอบด้วยสมาชิกลำดับต่ำและมีชายและสะใภ้รวมอยู่ด้วยมีร้อยละ ๙.๒ (๑๙ ครอบครัว) แสดงให้เห็นว่าครอบครัวขยายของครอบครัวผู้ป่วยส่วนใหญ่มีญาติที่มีอาวุโสกว่ารวมอยู่ และคอยให้ความช่วยเหลือครอบครัวขยายที่มีชายสะใภ้และหลานรวมอยู่น้อย

ตารางที่ ๑๒ ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามแบบครอบครัว (อัตราส่วนร้อยละ)

แบบครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
ครอบครัวเดี่ยว	๑๑๓	๕๔.๖
ครอบครัวขยาย	๙๔	๔๕.๔
ประกอบด้วยสมาชิกลำดับสูง	(๒๓)	(๓๐.๔)
ประกอบด้วยสมาชิกลำดับเดียวกัน	(๕๙)	(๒๘.๕)
ประกอบด้วยสมาชิกลำดับต่ำ	(๕)	(๒.๔)
ประกอบด้วยสมาชิกลำดับต่ำชายและสะใภ้	(๑๙)	(๙.๒)
ประกอบด้วยคนอาศัย	(๑๒)	(๕.๘)
รวม	๒๐๗	๑๐๐.๐

ขนาดครอบครัวและจำนวนลูกของพ่อแม่ป่วย

ขนาดครอบครัว หมายถึง จำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับหัวหน้าครอบครัว และอาศัยกันอยู่และมีเศรษฐกิจรวมกัน

จำนวนลูก หมายถึง ลูกที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันและอยู่ในครอบครัวเดียวกันหรือไปอยู่ที่อื่นชั่วคราว

ลูกน้อย	ให้หมายถึง	พ่อแม่ที่มีจำนวนลูกอยู่ระหว่าง ๑ ถึง ๒ คน
ลูกปานกลาง	ให้หมายถึง	พ่อแม่ที่มีจำนวนอยู่ระหว่าง ๓ ถึง ๔ คน
ลูกมาก	ให้หมายถึง	พ่อแม่ที่มีจำนวนลูกตั้งแต่ ๔ คนขึ้นไป

ขนาดครอบครัวผู้ป่วยที่ใหญ่ที่สุดที่ศึกษานี้ มีจำนวนสมาชิกอยู่รวมกันมากกว่า ๑๘ คนขึ้นไปมี ๒ ครอบครัวร้อยละ ๑.๐ ขนาดครอบครัวเล็กที่สุดมีจำนวนสมาชิกอยู่ระหว่าง ๓ ถึง ๔ คน มี ๕๗ ครอบครัวร้อยละ ๒๗.๕ ครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกของครอบครัวเกิน ๔ คน มีร้อยละ ๗๒.๕ (รายละเอียดดูจากตารางที่ ๑๓) ค่าปานกลางของขนาดครอบครัวผู้ป่วยคือ ๗.๑๘ คน ถ้าเทียบกับค่าปานกลางของขนาดครอบครัวทั่วประเทศที่สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ทำไว้ในปี ๒๕๑๓ ค่าปานกลางที่ได้คือ ๕.๗๓ คน^{๑๖} ค่าปานกลางของขนาดครอบครัวผู้ป่วยจะมีขนาดครอบครัวสูงกว่า นอกจากนี้ค่าปานกลางของขนาดครอบครัวผู้ป่วยไปเทียบกับค่าปานกลางของขนาดครอบครัวที่ได้จากการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับครอบครัวในแหล่งเสื่อมโทรมในกรุงเทพฯ ค่าปานกลางของขนาดครอบครัวผู้ป่วย ยังมีจำนวนสูงกว่าเช่นกัน เพราะค่าปานกลางของขนาดครอบครัวในแหล่งเสื่อมโทรมเท่ากับ ๖.๑๒ คน^{๑๗}

^{๑๖} สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. ๒๕๑๓. ตัวราชอาณาจักร, ตาราง ๒ หน้า ๘.

^{๑๗} Prasert Yamklinfung, op.cit, 35.

ตารางที่ ๑๓ ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามขนาดครอบครัว (อัตราส่วนร้อยละ)

ขนาดครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ	ค่าปานกลาง (Mean)
๓ - ๔ คน	๕๗	๒๗.๕	
๕ - ๖	๔๗	๒๒.๗	
๗ - ๘	๕๒	๒๐.๓	
๙ - ๑๐	๒๖	๑๒.๖	
๑๑ - ๑๒	๑๘	๘.๗	
๑๓ - ๑๔	๕	๒.๓	
๑๕ - ๑๘	๖	๒.๙	
มากกว่า ๑๘ ขึ้นไป	๒	๑.๐	
รวม	๒๐๗	๑๐๐.๐	๗.๑๘

ครอบครัวผู้ป่วยส่วนใหญ่มีลูก ๑ ถึง ๒ คน ซึ่งเป็นขนาดครอบครัวที่มีลูกจำนวนน้อย ร้อยละ ๔๘.๗ ครอบครัวที่พ่อแม่มีลูก ๓ ถึง ๔ คน มีร้อยละ ๒๔.๐ ครอบครัวที่พ่อแม่มีลูกเกิน ๔ คนขึ้นไปร้อยละ ๒๒.๑ (รายละเอียดดูจากตัวเลขในตารางที่ ๑๔) จำนวนลูกของครอบครัวผู้ที่มีสูงสุดคือ ๙-๑๐ คน ค่าปานกลางของจำนวนลูกที่มี ๓.๑๖ คน แสดงให้เห็นว่าค่าปานกลางของจำนวนลูกที่ครอบครัวต้องรับภาระเลี้ยงดูอยู่ในระดับปานกลางเพราะจำนวนลูกที่มียังไม่เกิน ๔ คน แต่เมื่อเราพิจารณาในเรื่องการทำหมันของพ่อและแม่ผู้ป่วยพบว่า ครอบครัวผู้ทั้งหมด ๒๐๗ ครอบครัว ครอบครัวที่พ่อหรือแม่ทำหมันมี ๓๒ ครอบครัว ร้อยละ ๑๕.๔ ครอบครัวที่พ่อหรือแม่ไม่ได้ทำหมันมีถึง ๑๗๕ ครอบครัว ร้อยละ ๘๔.๕ แสดงให้เห็นว่าขนาดครอบครัวและจำนวนลูกของพ่อแม่ผู้ป่วยยังไม่ถึงที่สามารถเปลี่ยนแปลงและมีโอกาสขยายเพิ่มเติมได้ หากครอบครัวผู้ที่มีพ่อแม่ยังไม่ทำหมันและมีชีวิต

สมรสอยู่รวมกันมีอยู่ ๑๕๑ ครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวที่ไม่ได้ใช้วิธีการคุมกำเนิด ๕๓ ครอบครัว ร้อยละ ๖๑.๖ พวกที่พ่อหรือแม่ใช้วิธีการคุมกำเนิดอยู่มี ๕๔ ครอบครัว ร้อยละ ๓๕.๔

ตารางที่ ๑๔ ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามจำนวนลูก (อัตราส่วนร้อย)

จำนวนลูก	จำนวน	ร้อยละ	ค่าปานกลาง (Mean)
๑ - ๒ คน	๑๐๓	๕๕.๗	
๓ - ๔	๕๘	๒๘.๐	
๕ - ๖	๒๗	๑๓.๐	
๗ - ๘	๑๖	๗.๗	
๙ - ๑๐	๓	๑.๕	
รวม	๒๐๗	๑๐๐.๐	๓.๑๖

สถานะภาพสมรสของพ่อแม่ผู้ป่วย

สถานะภาพสมรสของพ่อแม่มีความสำคัญต่อโครงสร้างทางสังคม และมีผลต่อการเลี้ยงดูให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูก ถ้าครอบครัวใดมีพ่อแม่อยู่พร้อมและมีความสัมพันธ์ในครอบครัวดี ย่อมมีความมั่นคงในครอบครัวมากกว่าครอบครัวที่ขาดพ่อหรือแม่ เพราะเด็กต้องการความรัก ความอบอุ่น จากพ่อแม่จึงจะทำให้เด็กเกิดความมั่นคง (Security) ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ครอบครัวที่พ่อแม่ต้องหย่าหรือแยกกันอยู่ เป็นครอบครัวที่แตกร้าง (Broken Home) พ่อแม่ต้องแยกกันไปคนละทาง ทำให้เกิดความไม่มั่นคงในชีวิต ลูกต้องอยู่กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ทำให้เด็กขาดความอบอุ่น บางรายอาจถูกทอดทิ้งหรือปล่อยละเลยในการเลี้ยงดู มีผลทำให้

เด็กมีปมค้อยขาดความมั่นคงในทางจิตใจ ประพฤติตนเป็นเด็กเกเรก้าวร้าวและก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม เช่น ติดยาเสพติด เป็นขูดอาชญากร ฯลฯ และก่อให้เกิดปัญหาในทางสุขภาพ เช่น เด็กถูกละเลยในการเลี้ยงดูจนกระทั่งขาดอาหาร ร่างกายของเด็กไม่สามารถเจริญเติบโตตามปกติได้ ในเรื่องปัญหาการหย่าร้างของประเทศไทยยังไม่มียุทธศาสตร์มากนัก จากสถิติของการสำรวจสำมะโนประชากรปี ๒๕๐๓ สถิติการหย่าของไทยมีร้อยละ ๒.๗^{๑๔} แต่ถ้าเปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกา ๆ มีปัญหาเรื่องการหย่าสูง จากการศึกษาของ Ogburn และ Nimkoff ในเรื่องครอบครัวของชาวอเมริกันพบว่า ๑ ใน ๕ ของการแต่งงานจบลงด้วยการหย่า และผลจากการหย่าทำให้เกิดปัญหาทางสังคม ก่อให้เกิดเด็กเกเรรบกวนผู้อื่นเป็นจำนวนมาก^{๑๕}

จากการศึกษาพบว่าในครอบครัวผู้ช่วยส่วนใหญ่มีพ่อแม่อยู่รวมกันร้อยละ ๕๕.๕ ครอบครัวที่เป็นหม้ายมีร้อยละ ๑.๕ ครอบครัวที่เป็นหม้ายทั้งหมดเป็นครอบครัวที่พ่อเด็กตายแม่เป็นหม้าย ครอบครัวที่แม่เด็กตายและพ่อเป็นหม้ายไม่มีส่วนครอบครัวที่พ่อแม่หย่าหรือแยกกันอยู่มีร้อยละ ๔.๗ (ดูรายละเอียดจากตารางที่ ๑๕) ถ้าเทียบกับจำนวนการหย่าที่ได้จากการสำรวจประชากร ๒๕๐๓ ดังกล่าวข้างต้น อัตราการหย่าและแยกกันอยู่ของครอบครัวผู้ช่วยมีจำนวนสูงกว่า ครอบครัวที่พ่อแม่หย่าหรือแยกกันอยู่ทุกครอบครัวมีสาเหตุมาจากพ่อแม่หย่าใหม่ และทิ้งลูกให้อยู่ในความรับผิดชอบของแม่ ครอบครัวที่พ่อแม่ผู้ช่วยแยกกันอยู่นั้นคาบกลางของอายุของแม่อยู่ในราว ๒๔.๘ ปี และคาบกลางของอายุของพ่อ ๒๘.๑ ปี คาบกลางของอายุของแม่ต่ำกว่าอายุของพ่อ.

^{๑๔} สำนักงานสถิติกลาง, สำมะโนประชากร พ.ศ. ๒๕๐๓, หน้า ๑๑-๑๒

^{๑๕} William F. Ogburn, Meyer F. Nimkoff, "The family", Sociology, p.21.

ตารางที่ ๑๕ กรอบครัวผู้ปวยจำแนกตามสถานะภาพสมรสของพ่อแม่
(อัตราส่วนร้อย)

สถานะภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
สมรส	๑๘๓	๘๘.๕
หม้าย	๕	๑.๙
หย่าหรือแยกกันอยู่	๒๐	๙.๖
รวม	๒๐๘	๑๐๐.๐

สถานะภาพทางด้านการศึกษาของพ่อแม่ผู้ปวย

ระดับการศึกษาของพ่อแม่ผู้ปวยส่วนใหญ่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ พ่อผู้ปวยที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ร้อยละ ๖๔.๒ แม่ผู้ปวยที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ มีร้อยละ ๔๙.๘ พ่อผู้ปวยที่เรียนจบเกินชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๔๔ คน ร้อยละ ๒๑.๒ แม่ผู้ปวยที่เรียนจบเกินชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ มีจำนวน ๒๖ คน ร้อยละ ๑๒.๖ (ดูรายละเอียดจากตารางที่ ๑๖) พ่อแม่ผู้ปวยที่เรียนจบปริญญาตรีมีจำนวนต่ำสุด พ่อผู้ปวยที่เรียนจบปริญญาตรีมี ๒ คน ร้อยละ ๑.๐ แม่ผู้ปวยที่เรียนจบปริญญาตรีมี ๑ คน ร้อยละ ๐.๕ ถ้าแยกออกเป็นครอบครัว จะมีผู้เรียนจบปริญญาตรีมี ๒ ครอบครัว เท่านั้น คือ

ครอบครัวที่ ๑ พ่อและแม่เรียนจบปริญญาตรี มีรายได้รวมกันเดือนละ ๔๙๐๐ บาท ถ้าซื้อประกันการ มีลูก ๒ คน พาลูกมารักษาแบบไม่เสียเงิน เพราะกลางวันต้องไปทำงานทั้ง ๒ คน ไม่มีใครเฝ้าลูก อยู่ห้องแบบไม่เสียเงิน มีพยาบาลคอยดูแลผู้ปวยตลอดเวลา ถ้าอยู่เสียเงินคงหาคนเฝ้าเอง มีพยาบาลดูแลอยู่นอกห้อง

ครอบครัวที่ ๒ พ่อเรียนจบปริญญาตรี แม่เรียนจบชั้นประถมศึกษา ๔
ขณะนี้พ่อแม่แยกกันอยู่ พ่อมีภรรยาใหม่ ลูกอยู่กับแม่มีลูก ๑ คนคือผู้ชาย แม่ไม่รับ
ไค พ่อไม่ไคส่งเงินมาให้ใช้ แม่อาศัยอยู่กับตาและยายผู้ชายอยู่ในบริเวณแหล่งเสื่อม
โทรม ครอบครัวยากจนจึงต้องเขามารักษาแบบไม่เสียเงิน

ครอบครัวผู้ชายที่แม่ไม่ไคเรียนหนังสือมีมากกว่าพ่อ แม่ไคไคเรียน
หนังสือรอยละ ๒๑.๒ พ่อไม่ไคเรียนหนังสือรอยละ ๗.๗ จำนวนแม่ไม่ไคเรียน
หนังสือมีมากกว่าพ่อ

ไคศึกษาต่อไปถึงความสามารถในการอ่านออกเขียนไคของพ่อแม่ผู้ชาย
ที่เรียนจบตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา ๔ ลงมา รวมถึงพวกที่ไม่ไคเรียนหนังสือ พ่อผู้ชาย
ที่เรียนจบตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา ๔ ลงมารวมถึงพวกที่ไม่ไคเรียนหนังสือมีทั้งหมด ๑๖๓ คน
แม่ผู้ชายประเภทนี้ทั้งหมด ๑๘๑ คน พบว่าพ่อผู้ชายที่เรียนจบตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา ๔
ลงมารวมกับพวกที่ไม่ไคเรียนหนังสือ สามารถอ่านออกเขียนไค รอยละ ๕๐.๘
พวกที่อ่านไม่ออก เขียนไม่ไค รอยละ ๔.๓ ส่วนแม่ผู้ชายอ่านออกเขียนไค รอยละ
๖๐.๘ อ่านไม่ออกเขียนไม่ไค รอยละ ๒๕.๔ จำนวนพวกแม่ผู้ชายที่อ่านหนังสือไม่ออก
เขียนไม่ไคมีมากกว่าพ่อ (ดูรายละเอียดจากตารางที่ ๑๗) การศึกษาสอดคล้อง
กับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ที่ศึกษาครอบครัวชนชั้นต่ำที่อยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมใน
กรุงเทพฯ ที่พบวาระคัมภีร์การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนและภรรยาที่บ้านอยู่ในแหล่ง
เสื่อมโทรมส่วนใหญ่อยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา หัวหน้าครัวเรือนศึกษาจบชั้นประถม
ปีที่ ๔ มีรอยละ ๕๑.๗ ภรรยาของหัวหน้าครัวเรือนจบชั้นประถมศึกษา รอยละ ๖๐.๒
ภรรยาที่ไม่ได้รับการศึกษารอยละ ๑๘.๒ สามี่ไม่ได้รับการศึกษารอยละ ๑๖.๖
ภรรยาไม่ได้รับการศึกษาและอ่านหนังสือไม่ออกเขียนไม่ไคมีมากกว่าสามี่ ๒๐

ตารางที่ ๑๖ พอและแมผู้ป่วยจำแนกตามระดับการศึกษา (อัตราส่วนร้อยละ)

ระดับการศึกษา	พอ		แม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ใคร่เรียนหนังสือ	๑๖	๓.๓	๔๔	๒๑.๒
ต่ำกว่า ป. ๔	๑๔	๖.๘	๓๘	๑๘.๓
ป. ๔	๑๓๓	๖๔.๒	๘๘	๔๓.๘
เรียนจบเกิน ป. ๔	๔๔	๒๑.๒	๒๖	๑๒.๖
ป.๕ - ป.๗	(๑๒)	(๕.๘)	(๑๑)	(๕.๓)
มศ.๑-มศ.๓	(๒๒)	(๑๐.๖)	(๑๐)	(๔.๘)
มศ.๔-มศ.๕	(๓)	(๑.๔)	-	-
อาชีวศึกษา	(๕)	(๒.๔)	(๔)	(๑.๙)
ปริญญาตรี	(๒)	(๑.๐)	(๑)	(๐.๕)
รวม	๒๐๗	๑๐๐.๐	๒๐๗	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๑๗ พอและแมผู้ป่วยที่เรียนเพียงประถมปีที่ ๔ หรือต่ำกว่าหรือไม่ใคร่เข้าโรงเรียนเลย จำแนกตามความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ (อัตราส่วนร้อยละ)

ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้	พอ		แม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อ่านออกเขียนได้	๑๔๘	๘๐.๘	๑๑๐	๖๐.๘
อ่านออกและเขียนได้นิดหน่อย	๘	๔.๘	๒๓	๑๒.๗
อ่านออกเขียนไม่ได้	-	-	๒	๑.๑
อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้	๕	๒.๗	๘๖	๔๕.๔
รวม	๑๖๓	๑๐๐.๐	๑๘๑	๑๐๐.๐

ความสัมพันธ์ในครอบครัว

ความสัมพันธ์ในครอบครัว ในที่นี้ หมายถึงความผูกพันระหว่างพ่อและแม่
คู่ปวย

ความสัมพันธ์ของพ่อแม่คู่ปวยภายในครอบครัว เป็นอีกส่วนหนึ่งที่จะชี้ให้เห็นถึงความมั่นคงภายในครอบครัวของคู่ปวย ดังใ้กล่าวมาแล้วในตอนต้น ในเรื่องเกี่ยวกับสถานะภาพสมรสของพ่อแม่ครอบครัวที่มีพ่อแม่อยู่พร้อม ความมั่นคงในครอบครัวคู่ปวยย่อมมีมากกว่าครอบครัวที่พ่อแม่แยกกันอยู่ ดังนั้นในการศึกษาความสัมพันธ์ของครอบครัว เราพิจารณาเฉพาะความสัมพันธ์ในครอบครัวที่พ่อแม่อยู่รวมกัน ครอบครัวที่พ่อแม่หย่าหรือแยกกันอยู่ หรือครอบครัวที่เป็นหม้าย ตัดออกเพราะถือว่าไม่มีความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ระดับความสัมพันธ์เท่ากับศูนย์ ครอบครัวที่พ่อแม่อยู่รวมกันมีอยู่ทั้งหมด ๑๘๓ ครอบครัว แต่เราก็กษา ๑๘๒ ครอบครัว เพราะครอบครัวที่พ่อแม่อยู่รวมกันอีก ๑ ครอบครัวนั้น พ่อเด็กป่วยเป็นโรคประสาทพิการ เป็นอัมพาต เพราะถูกรถชน ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของพ่อได้ จึงไม่มีความสัมพันธ์ในครอบครัว คงเหลือ ๑๘๒ ครอบครัว และเป็นที่ยืนยันได้ว่าครอบครัวที่พ่อแม่อยู่รวมกันและมีความสัมพันธ์กันก็ย่อมมีความมั่นคงและสามารถเลี้ยงดูลูกให้มีความสุขได้มากกว่าครอบครัวที่พ่อแม่มีความสัมพันธ์ไม่ดี ทะเลาะเบาะแว้งภายในครอบครัว

การศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างพ่อแม่คู่ปวยได้สร้างแบบสอบถามที่ใช้วัดความสัมพันธ์ทั้งหมด ๑๖ ข้อ ในแต่ละข้อได้แบ่งคำตอบออกเป็น ๕ ขอย่อย ให้นำหน้าหน้าของการตอบมากน้อยต่างกัน ๕ ลำดับ และกำหนดคะแนนของคำตอบแต่ละข้อไว้แน่นอนว่าจะได้คะแนนเท่าไร โดยคะแนนสูงสุดของแต่ละข้อจะให้เท่ากับ ๕ คะแนน คะแนนต่ำสุดของแต่ละข้อเท่ากับ ๑ คะแนน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แบบสอบถามข้อที่ ๑ ปรกติครอบครัวของท่านกินอาหารมือเย็นกัน
อย่างไร

๑. กินรวมกันทุกวัน
๒. กินรวมกัน เกือบทุกวัน
๓. กินรวมกัน เป็นบางวัน
๔. กินรวมกัน น้อยครั้ง
๕. แยกกันกิน

คำตอบข้อ ๑ ได้ ๕ คะแนน ข้อ ๒ ได้ ๔ คะแนน ข้อ ๓ ได้ ๓ คะแนน
ข้อ ๔ ได้ ๒ คะแนน และข้อ ๕ ได้ ๑ คะแนน

แบบสอบถามข้อที่ ๒

สามีของท่าน เคยพาครอบครัวไปดูภาพยนตร์หรือออกไปนอกบ้าน
บ่อยหรือไม่

๑. พาไปทุกครั้งที่มีไป
๒. พาไป เกือบทุกครั้ง
๓. พาไป บางครั้ง
๔. พาไป น้อยครั้ง
๕. ไม่เคยพาไปเลย

ตอบข้อ ๑ ได้ ๕ คะแนน ข้อ ๒ ได้ ๔ คะแนน ข้อ ๓ ได้ ๓ คะแนน
ข้อ ๔ ได้ ๒ คะแนน ข้อ ๕ ได้ ๑ คะแนน

แบบสอบถามข้อที่ ๓

เวลาที่ท่านต้องตัดสินใจทำอะไรเกี่ยวกับครอบครัวในด้านการ
ศึกษาของลูก รายได้รายจ่ายของครอบครัว และความประพฤติกของลูก เช่น การตัด
สินใจพาลูกไปเข้าโรงเรียน การตัดสินใจเกี่ยวกับการออกไปทำงานนอกบ้าน การ
ตัดสินใจเกี่ยวกับรายได้อะไรจะจ่ายในครอบครัว หรือการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการ
อบรม และดงโทษลูก เป็นต้น

- ๑. ปรึกษามีทุกครั้ง
- ๒. ปรึกษามีเกือบทุกครั้ง
- ๓. ปรึกษามีเป็นบางครั้ง
- ๔. ปรึกษามีน้อยครั้ง
- ๕. ไม่เคยปรึกษามีเลย

ตอบข้อ ๑ ไค้คะแนน ๕ ข้อ ๒ ไค้คะแนน ๔ ข้อ ๓ ไค้คะแนน ๓
 ข้อ ๔ ไค้คะแนน ๒ และข้อ ๕ ไค้คะแนน ๑

แบบสอบถามข้อที่ ๔

เวลาไปช่วยงานของเพื่อนบ้าน เช่น งานศพ งานชวชนาค
 ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ส่วนใหญ่ท่านและสามีไปด้วยกันบ่อยหรือไม่

- ๑. ไปด้วยกันทุกครั้ง
- ๒. ไปด้วยกันเกือบทุกครั้ง
- ๓. ไปด้วยกันบางครั้ง
- ๔. ไปด้วยกันน้อยครั้ง
- ๕. ไม่เคยไปด้วยกันเลย

ตอบข้อ ๑ ไค้ ๕ คะแนน ข้อ ๒ ไค้ ๔ คะแนน ข้อ ๓ ไค้ ๓
 คะแนน ข้อ ๔ ไค้ ๒ คะแนน ข้อ ๕ ไค้ ๑ คะแนน

แบบสอบถามข้อ ๕

สามีของท่านค้มเหล็กบ่อยแค่ไหน

- ๑. ค้มทุกวัน
- ๒. ค้มเกือบทุกวัน
- ๓. ค้มเป็นบางวัน
- ๔. ค้มน้อยครั้ง
- ๕. ไม่เคยค้มเลย

ตอบข้อ ๑ ไค้คะแนน ๑ ข้อ ๒ ไค้คะแนน ๒ ข้อ ๓ ไค้คะแนน ๓
 ข้อ ๔ ไค้คะแนน ๔ และข้อ ๕ ไค้คะแนน ๕

* ค้มเหล็ก ในที่นี้ความหมายถึง แยกเดลา.

แบบสอบถามข้อที่ ๖

ปรกติสามีของท่านชอบออกไปเที่ยวนอกบ้านคนเดียวหรือออกไป
คุยกับเพื่อน และกดัยบ้านดึก ๆ บอยหรือไม่

- ๑. ไปทุกวัน
- ๒. ไปเกือบทุกวัน
- ๓. ไปเป็นบางวัน
- ๔. ไม่เป็นส่วนน้อย
- ๕. ไม่เคยไปเลย

ตอบข้อ ๑ ได้ ๑ คะแนน ข้อ ๒ ได้ ๒ คะแนน ข้อ ๓ ได้ ๓ คะแนน
ข้อ ๔ ได้ ๔ คะแนน และข้อ ๕ ได้ ๕ คะแนน

แบบสอบถามข้อที่ ๗

สามีของท่านเอนการพนันบอยหรือไม่

- ๑. เอนทุกวัน
- ๒. เอนเกือบทุกวัน
- ๓. เอนเป็นบางวัน
- ๔. เอนนาน ๆ ครั้ง
- ๕. ไม่เคยเอนเลย

ตอบข้อ ๑ ได้คะแนน ๑ ข้อ ๒ ได้คะแนน ๒ ข้อ ๓ ได้คะแนน ๓
ข้อ ๔ ได้คะแนน ๔ และข้อ ๕ ได้คะแนน ๕

นำคะแนนทั้งหมดของคะแนนที่ได้จากคำตอบแต่ละข้อมารวมกัน และออก
ตามระดับความสัมพันธ์ ระดับความสัมพันธ์ที่แบ่งเอาไว้มี ๕ ระดับ คือ

- ๑. ระดับความสัมพันธ์สูง คือกรอมกรวที่โคคะแนนรวมตั้งแต่ ๒๔.๒
ขึ้นไปถึง ๓๕

- ๒. ระดับความสัมพันธ์คอนข้างสูง คือครอบครัวที่ใดคะแนนรวมตั้งแต่ ๒๓.๔ ขึ้นไปถึง ๒๕.๒
- ๓. ระดับความสัมพันธ์ปานกลาง คือ ครอบครัวที่ใดคะแนนรวมตั้งแต่ ๑๙.๕ ขึ้นไปถึง ๒๓.๔
- ๔. ระดับความสัมพันธ์ปานกลางคอนข้างต่ำ คือ ครอบครัวที่ใดคะแนนรวมตั้งแต่ ๑๑.๙ ขึ้นไปถึง ๑๙.๕
- ๕. ระดับความสัมพันธ์ต่ำ คือ ครอบครัวที่ใดคะแนนตั้งแต่ ๙ ขึ้นไปถึง ๑๑.๙

พวกที่มีความสัมพันธ์สูง เป็นครอบครัวที่พ่อแม่มีความสัมพันธ์กันดีที่สุด เวลากินอาหารก็กินรวมกัน มีปัญหาเกี่ยวกับครอบครัวตั้งร้ายละเอียดถี่ถ้วนมาแล้ว ก็มีการปรึกษานานหรือกันระหว่างสามีภรรยา สามีไม่ดื่มเหล้าหรือออกไปเที่ยวเตร่นอกบ้าน มีเวลาแบ่งให้ครอบครัว เวลาไปเที่ยวเตร่ก็นำครอบครัวไปด้วย พวกครอบครัวที่พ่อแม่มีความสัมพันธ์ต่ำเป็นระดับครอบครัวที่พ่อแม่มีความสัมพันธ์กันไม่ดีทำอะไรไม่ค่อยปรึกษากันต่างคนต่างทำ พ่อชอบกินเหล้า เล่นไพ่ และออกไปเที่ยวเตร่นอกบ้านไม่ค่อยพาครอบครัวไป ไม่รับผิดชอบในครอบครัว ความสัมพันธ์ของพ่อแม่ผุ่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับคอนข้างสูง รอยละ ๔๕.๕ รองลงมาเป็นครอบครัวผุ่ยที่มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางรอยละ ๒๖.๕ ครอบครัวที่มีระดับความสัมพันธ์ต่ำมีรอยละ ๑๑.๐ (ตั้งรายละเอียดตัวเลขในตารางที่ ๑๔)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๘ ครอบครัวยุวัยจำแนกตามระดับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของพ่อและแม่ (อัตราส่วนร้อย)

ระดับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
ความสัมพันธ์สูง	๑๘	๘.๒
ความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง	๘๕	๔๕.๘
ความสัมพันธ์ปานกลาง	๕๗	๒๖.๕
ความสัมพันธ์ปานกลางค่อนข้างต่ำ	๑๑	๕.๓
ความสัมพันธ์ต่ำ	๒	๑.๐
รวม	๑๘๒	๑๐๐.๐

ความสัมพันธ์ในครอบครัวยุวัยที่พ่อแม่อยู่รวมกันแยกรายละเอียด ดังนี้ จากตัวเลขในตารางที่ ๑๘ ซึ่งเป็นตารางครอบครัวยุวัยจำแนกตามจำนวนการกินอาหารมื้อเย็นรวมกันในครอบครัว พบว่าส่วนใหญ่ครอบครัวยุวัยกินอาหารมื้อเย็นรวมกันทุกวัน ร้อยละ ๒๑.๐ แสดงให้เห็นว่าครอบครัวยุวัยมีความสัมพันธ์กันดี อย่างน้อยสมาชิกในครอบครัวร้อยละ ๒๑.๐ มีโอกาสคุยพร้อมกันในเวลาอาหารมื้อเย็น ครอบครัวอันดับรองลงมา ร้อยละ ๑๗.๖ กินอาหารมื้อเย็นรวมกันเป็นบางวัน ร้อยละ ๘.๘ เป็นพวกที่แยกกันกิน มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด (ดูรายละเอียดจากตารางที่ ๑๘)

ตารางที่ ๑๕ กรอบครัวผู้ช่วยจำแนกตามจำนวนการกินอาหารมื้อเย็นรวมกัน
(อัตราส่วนร้อยละ)

จำนวนกินอาหารมื้อเย็นรวมกัน	จำนวน	ร้อยละ
กินรวมกันทุกวัน	๑๑๑	๖๑.๐
กินรวมกัน เกือบทุกวัน	๕	๔.๕
กินรวมกัน เป็นบางวัน	๓๒	๑๗.๖
กินรวมกัน น้อยครั้ง	๑๖	๘.๘
แยกกันกิน	๑๔	๗.๗
รวม	๑๘๘	๑๐๐.๐

กรอบครัวที่ช่วยเหลือพาครอบครัวออกไปดูภาพยนตร์ หรือออกไปเที่ยว
นอกบ้านทุกครั้งที่มีเด็กออกไปร้อยละ ๖.๐ (๑๑ กรอบครัว) เป็นพวกที่มีความสัมพันธ์
ในครอบครัวดีที่สุด การออกไปเที่ยวนอกบ้าน ในที่นี้ หมายถึง การออกไปพักผ่อนใน
ระยะเวลาสั้นไม่กี่ชั่วโมง ไม่ไกลไปทางอื่น เช่น ไปเที่ยวชมสวนสัตว์ ไปเที่ยว
ชมทางสรรพสินค้า ไปเยี่ยมเพื่อน เป็นต้น กรอบครัวที่พ่อแม่ไม่เคยพาครอบครัวไป
ดูภาพยนตร์หรือออกไปเที่ยวนอกบ้านเลย มีร้อยละ ๒๔.๗ (๔๕ กรอบครัว)
กรอบครัวส่วนใหญ่เป็นประเภทที่พ่อแม่พาครอบครัวออกไปดูภาพยนตร์หรือออกไป
เที่ยวนอกบ้านน้อยครั้งมีร้อยละ ๔๗.๘ (๘๗ กรอบครัว) (ดูรายละเอียดจากตาราง
ที่ ๒๐)

ตารางที่ ๒๐ ครอบครัวยุ่วยจำแนกตามจำนวนพ่อเด็กพาครอบครัวออกไปดูภาพยนตร์หรือออกไปเที่ยวนอกบ้าน (อัตราส่วนร้อย)

จำนวนที่พ่อเด็กพาครอบครัวออกไปดูภาพยนตร์หรือออกไปเที่ยวนอกบ้าน	จำนวน	ร้อยละ
๑. พาไปทุกครั้งที่พ่อเด็กไป	๑๑	๖.๐
๒. พาไปเกือบทุกครั้ง	๖	๓.๓
๓. พาไปบางครั้ง	๓๓	๑๘.๑
๔. พาไปน้อยครั้ง	๘๗	๔๗.๘
๕. ไม่เคยพาไปเลย	๔๕	๒๔.๗
รวม	๑๘๒	๑๐๐.๐

ในเวลาที่แม่เด็กตัดสินใจทำอะไรเกี่ยวกับลูกในครอบครัวในด้านการศึกษาลูก รายได้รายจ่ายของครอบครัวและความประพฤติกของลูก เช่น ตัดสินใจเกี่ยวกับการพาลูกไปฝากเข้าโรงเรียน การตัดสินใจเกี่ยวกับการออกไปทำงานนอกบ้าน หรือการตัดสินใจเกี่ยวกับการอบรมแก้ไขความประพฤติกของลูกที่ทำผิดส่วนใหญ่จะปรึกษาสามีร้อยละ ๘๑.๗ (รายละเอียดตัวเลขในตารางที่ ๒๑) จำนวนที่แม่ปรึกษาสามีทุกครั้งร้อยละ ๕๕.๕ พวกที่แม่เด็กไม่เคยปรึกษาสามีเลยเกี่ยวกับการตัดสินใจในครอบครัวตั้งถาวรร้อยละ ๘.๒ แสดงให้เห็นว่าผู้ชายส่วนใหญ่ยังเป็นผู้นำของครอบครัว ผู้หญิงเป็นช่างเทาดัง เวลาตัดสินใจทำอะไรเกี่ยวกับครอบครัวต้องปรึกษาสามี ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ น.ส. กัญญา แสงสุชาติ ที่ศึกษาในเรื่องครอบครัวและการสมรส ผลของการศึกษาเรื่องนี้ของสามี

และภรรยาในครอบครัวนั้น ปรากฏว่า ฝ่ายชายถือว่าตนควรจะมีหน้าที่เป็นผู้นำครอบครัวเป็นอันดับแรก ^{๒๑} เวลาไปช่วยงานเพื่อนบ้าน เช่น งานศพ งานบวชนาค งานต้นบ้านใหม่ พ่อ และแม่เด็กไปด้วยกันทุกครั้ง ร้อยละ ๑๕.๕ ไม่เคยไปด้วยกันเลยร้อยละ ๓๘.๖ ไปด้วยกันนอกครั้ง ร้อยละ ๓๖.๕ (ดูรายละเอียดจากตารางที่ ๒๒) พวกที่ไปด้วยกันนอกครั้ง เพราะแม่คงรับมีดชอบเลี้ยงลูก ทว่าหน้าที่ภายในบ้านไม่มีเวลาไป ช่วยใหญ่ให้พ่อเด็กเมื่อกันไปแทน

ตารางที่ ๒๑ ครอบครัวผู้ช่วยจำแนกตามจำนวนครั้งที่แม่ปรึกษาพ่อเมื่อต้องมีการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องของครอบครัว (อัตราส่วนร้อยละ)

จำนวนครั้งที่แม่ปรึกษาพ่อเมื่อต้องมีการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องของครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
ปรึกษาพ่อเด็ก	๑๖๗	๕๑.๗
ทุกครั้ง	(๑๐๙)	(๕๙.๙)
เกือบทุกครั้ง	(๑๑)	(๖.๐)
บางครั้ง	(๓๖)	(๑๑.๘)
น้อยครั้ง	(๑๑)	(๖.๐)
ไม่เคยปรึกษาเลย	๑๕	๔.๖
รวม	๓๒๖	๑๐๐.๐

^{๒๑} กัญญา แสงสุชาติ คม. กศบ., วิทยานิพนธ์ประกอบการศึกษาชั้นมหาบัณฑิต
เรื่อง การเปรียบเทียบค่านิยมทางสังคมระหว่างผู้ใหญ่และหนุ่มสาวระดับการศึกษาสูง
เกี่ยวกับครอบครัวและการสมรส, คณะครุศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, ปี ๒๕๑๐
หน้า ๕๘.

ตารางที่ ๒๒ กรอบครัวผู้ช่วยจำแนกตามจำนวนการไปช่วยงานเพื่อนบ้านรวมกัน ระหว่างพ่อและแม่ (อัตราส่วนร้อย)

จำนวนการไปช่วยงานเพื่อนบ้านรวมกัน ระหว่างพ่อและแม่	จำนวน	ร้อยละ
ไปด้วยกันทุกครั้ง	๒๘	๑๕.๕
ไปด้วยกันเกือบทุกครั้ง	๕	๒.๗
ไปด้วยกันบางครั้ง	๒๗	๑๔.๘
ไปด้วยกันน้อยครั้ง	๕๘	๓๒.๕
ไม่เคยไปด้วยกันเลย	๖๓	๓๔.๖
รวม	๑๘๖	๑๐๐.๐

กรอบครัวผู้ช่วยที่พ่อแม่มีความสัมพันธ์กันมีจำนวนการดื่มเหล้าของพ่อสูง ร้อยละ ๖๔.๘ (แยกรายละเอียดดังตัวเลขในตารางที่ ๒๓) พ่อผู้ช่วยที่ดื่มเหล้าทุกวัน ร้อยละ ๑๒.๑ พวกพ่อผู้ช่วยที่ไม่ดื่มเหล้าเลย ร้อยละ ๓๕.๒ เป็นพวกที่มีความสัมพันธ์กับครอบครัวดีกว่าพวกดื่มเหล้า พ่อผู้ช่วยที่ชอบออกไปเที่ยวเตร่นอกบ้านไปคุยกับเพื่อน กลับบ้านดึก ๆ ทุกวันมี ร้อยละ ๔.๘ พ่อผู้ช่วยที่ไม่เคยออกไปเที่ยวเตร่นอกบ้านกลับบ้านดึก ๆ ร้อยละ ๕๖.๖ เด็กจากทำงานก็กลับมาพักผ่อนที่บ้านจะมีเวลาแบ่งให้ครอบครัวได้มากกว่าพวกที่ออกไปเที่ยวเตร่นอกบ้านกลับบ้านดึก ๆ นอกจากนี้พ่อผู้ช่วยที่ชอบเล่นการพนัน ซึ่งส่วนใหญ่เล่นไพ่ ที่เล่นทุกวันไม่มี เล่นการพนันเกือบทุกวันมี ๒ คน ร้อยละ ๑.๑ ส่วนใหญ่ไม่เคยเล่นการพนันเลย ร้อยละ ๙๖.๙ (ดังรายละเอียดในตารางที่ ๒๔, ๒๕) ถ้าเปรียบเทียบจำนวนพวกที่ดื่มเหล้า และเล่นไพ่แล้ว จะพบว่าชายไทยนิยมการดื่มเหล้ามากกว่าเล่นการพนัน พวกที่ดื่มเหล้ามี ร้อยละ ๖๔.๘ เล่นการพนัน ร้อยละ ๒๓.๑

ตารางที่ ๒๓ กรอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามจำนวนครั้งที่พ่อเด็กคัมเหลา
(อัตราส่วนร้อย)

จำนวนครั้งที่พ่อเด็กคัมเหลา	จำนวน	ร้อยละ
คัมเหลา	๑๑๘	๖๘.๘
คัมทุกวัน	(๒๒)	(๑๒.๑)
คัมเกือบทุกวัน	(๘)	(๔.๘)
คัมเป็นบางวัน	(๕๖)	(๒๘.๖)
คัมน้อยครั้ง	(๓๒)	(๑๘.๘)
ไม่เคยคัมเลย	๖๔	๓๕.๒
รวม	๑๘๒	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๒๔ กรอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามจำนวนครั้งที่ออกไปเที่ยวเตร่และกลับบ้าน
ของเด็กของพ่อ (อัตราส่วนร้อย)

จำนวนครั้งที่ออกไปเที่ยวเตร่และกลับบ้าน เด็กของพ่อ	จำนวน	ร้อยละ
ไปทุกวัน	๘	๘.๘
ไปเกือบทุกวัน	๑๕	๘.๒
ไปบางวัน	๓๒	๑๗.๖
ไปน้อยวัน	๒๓	๑๒.๖
ไม่เคยไปเลย	๑๐๘	๕๖.๖
รวม	๑๘๒	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๒๕ ครอบคลุมผู้ช่วยจำแนกตามจำนวนครั้งที่เล่นการพนันของพ่อ
(อัตราส่วนร้อย)

จำนวนครั้งที่เล่นการพนันของพ่อ	จำนวน	ร้อยละ
เล่นการพนัน	๔๒	๒๓.๑
เล่นทุกวัน	(-)	(-)
เล่นเกือบทุกวัน	(๒)	(๑.๑)
เล่นบางวัน	(๑๘)	(๘.๘)
เล่นนาน ๆ ครั้ง	(๒๒)	(๑๒.๑)
ไม่เคยเล่นเลย	๑๔๐	๗๖.๘
รวม	๑๘๒	๑๐๐.๐

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย